

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně senátu JUDr. Ladislavy Mentbergerové a soudkyň Mgr. Lucie Jackwerthové a Mgr. Lucie Markové ve věci

žalobce: **MUDr. N. H.**, narozený xxx
bytem xxx, xxx
zastoupený advokátem advokátem Mgr. Davidem Záhumenským
sídlem třída Kpt. Jaroše 1922/3, 602 00 Brno

proti
žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**,
sídlem Vyšehradská 424/16, 128 10 Praha 2
za kterou jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových
sídlem Rašínovo nábřeží 42, 128 00 Praha 2

o zaplacení 300 000 Kč s příslušenstvím,

k odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 24. března 2021, č.
j. 14 C 87/2018-261,

takto:

- I. Rozsudek soudu prvního stupně se ve výroku I. potvrzuje v rozsahu, kterým byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci 50 000 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % z této částky od 29. 4. 2018 do zaplacení, jinak se v tomto výroku mění tak, že se žaloba zamítá.
- II. Ve výroku II. se rozsudek soudu prvního stupně potvrzuje

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Martincová.

- III. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů 71 198 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta Mgr. Davida Zahumenského.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalované povinnost zaplatit žalobci 220 000 Kč spolu s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně od 19. 4. 2018 do zaplacení (výrok I.), zamítl žalobu v části, aby žalovaná zaplatila žalobci 80 000 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,5 % ročně od 19. 4. 2018 do zaplacení (výrok II.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok III.).
2. Takto soud prvního stupně rozhodl o žalobě, kterou se žalobce domáhal náhrady nemajetkové újmy, jež mu měla být způsobena nezákonným trestním stíháním. Žalovaná nezpochybňovala, že trestní stíhání bylo nezákonné, poskytla žalobci omluvu, měla však za to, že předpoklady pro přiznání zadostiučnění v penězích nejsou splněny.
3. Soud prvního stupně zjistil, že usnesením Policie ČR, KŘ policie hl. m. Prahy, SKPV OOK 1. oddělení ze dne 3. 7. 2014, č. j. KRPA-19221-54/TČ- 2014-000071, bylo zahájeno trestní stíhání žalobce pro zvlášť závažný zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. Dne 24. 4. 2015 byla u Obvodního soudu pro Prahu 3 podána obžaloba pro přečin neposkytnutí pomoci dle § 150 odst. 2 tr. zákoníku a věc byla vedena pod sp. zn. 25 T 24/2015. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 10. 8. 2015, č. j. 25 T 24/2015-835, byl žalobce shledán vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 16 měsíců. Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2015, č. j. 7 To 374/2015-877, byla odvolání žalobce i státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 3 zamítnuta. Tentýž den nabyl rozsudek soudu I. stupně i usnesení odvolacího soudu právní moci. Usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 3. 2016, č. j. 3 Tdo 135/2016-41, bylo dovolání žalobce odmítnuto. Nálezem Ústavního soudu ČR ze dne 2. 1. 2017, sp. zn. I. ÚS 2078/16, bylo konstatováno, že rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 10. 8. 2015, č. j. 25 T 24/2015-835, usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 10. 2015, č. j. 7 To 374/2015-877, a usnesením Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 3. 2016, č. j. 3 Tdo 135/2016-41, bylo porušeno právo žalobce dle čl. 39 Listiny základních práv a svobod, podle něhož jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem; současně byla tato rozhodnutí zrušena. Následně byl žalobce rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 27. 2. 2017, č. j. 25 T 24/2015-945, obžaloby dle § 226 písm. b) trestního řádu zproštěn. Proti tomuto rozsudku bylo podáno státní zástupkyní Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 3 odvolání, které bylo vzato zpět dne 27. 4. 2017, a usnesením Městského soudu v Praze ze dne 28. 4. 2017, č. j. 7 To 151/2017-977, bylo zpětvzetí odvolání vzato na vědomí. Trestní stíhání tak pravomocně skončilo dne 27. 4. 2017, žalobce se o zpětvzetí odvolání dověděl dne 28. 4. 2017.
4. Po právní stránce soud prvního stupně dospěl k závěru, že v daném případě byly splněny předpoklady pro vznik odpovědnosti žalované z titulu nezákonného rozhodnutí, kterým bylo usnesení o zahájení trestního stíhání [§ 8 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), dále jen „OdpŠk“]. Při úvaze o formě a výši zadostiučnění vycházel z povahy trestní věci, dotčených sociálních vazeb, možného morálního narušení osobnosti (integrity) poškozeného v době trestního stíhání, zkoumal dopady do profesní, soukromé sféry života a zabýval se mimo Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Martincová.

jiné i mírou publicity žalobce a provedl porovnání s věcmi vedenými u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 14 C 159/2016, 26 C 37/2015 a 26 C 172/2017. Přihlédl k tomu, že trestní stíhání žalobce trvalo 2 roky a 9 měsíců, že šlo o zvláště závažný delikt, že žalobce byl ohrožen sazbou trestu odnětí svobody od 5 do 12 let, a to až do podání obžaloby, v níž byl skutek překvalifikován, a žalobce byl ohrožen sazbou trestu odnětí svobody až na 3 léta nebo zákazem činnosti. Byl pravomocně odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody, jeho argumentaci vyslyšel až Ústavní soud, což nepochybně jeho újmu zvyšovalo. Z výpovědi svědka MUDr. Š. vzal za prokázané, že trestní stíhání přispělo k snížení pracovního výkonu žalobce, který byl navíc ze strany veřejnosti pranýřován za tvrzený delikt, což žalobce přimělo, aby rozvázal pracovní poměr s tehdejší zaměstnavatelem. V roce 2017 žalobce zahájil xxx léčbu a byla u něj diagnostikována xxx xxx porucha. Trestí stíhání žalobce bylo medializováno, avšak nedošlo k vybočení obecné informovanosti o jeho kauze ze strany médií, přičemž za anonymní internetovou diskuzi, vybočující ze zásad elementární slušnosti, nemůže žalovaná nést odpovědnost. Zohlednil, že ve srovnávaných případech se poškozeným dostalo zadostiučinění ve výši 100 000 Kč, 400 000 Kč a 500 000 Kč, a dovodil, že v projednávané věci je odpovídajícím zadostiučiněním částka 220 000 Kč, blízká se cca průměru ze srovnávaných případů. O nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 o. s. ř.

5. Proti tomuto rozsudku podali včasné a přípustné odvolání oba účastníci.
6. Žalobce svým odvoláním napadl zamítavý výrok II., neboť nesouhlasil s výší přiznaného zadostiučinění, které považoval za příliš nízké. Měl za to, že nejvíce podobné jeho věci jsou případy vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 26 C 37/2015 a 26 C 172/2017, a že soud prvního stupně dostatečně nezohlednil dopady trestního stíhání do jeho života, že v prvotní fázi byl ohrožen vyšší sazbou, že mu fakticky uplynula délka podmíněného odkladu výkonu trestu, tedy trest fakticky vykonal, že věc byla medializována a že se měl trestného činu dopustit na vlastní matce. Navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil.
7. Odvolání žalované směřovalo proti vyhovujícímu výroku I. Žalovaná namítala, že soud prvního stupně se nevypořádal s její argumentací, že věc srovnával s nevhodnými případy a že jeho závěry jsou nepřezkoumatelné. Setrvala na svém stanovisku, že dostačujícím odškodněním žalobce je již poskytnutá omluva, a navrhla, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil, případně změnil.
8. Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek (§ 212 a násl. o. s. ř.) a dospěl k závěru, že odvolání žalobce není důvodné, odvolání žalované je důvodné z části.
9. Odvoláním nebyl zpochybněn závěr soudu prvního stupně, že v souvislosti s nezákonným rozhodnutím (§ 8 OdpšK) vznikl žalobci nárok na náhradu nemajetkové újmy, spornou byla forma, resp. výše tohoto nároku. Podle konstantní judikatury Nejvyššího soudu při posuzování nároku na náhradu nemajetkové újmy je třeba zohlednit zejména povahu trestní věci, délku trestního stíhání a dopady trestního stíhání do osobnostní sféry poškozené osoby, to vše s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem, za nichž k újmě došlo. Kromě zohlednění právě uvedených kritérií je však nezbytné, aby v konečném důsledku výše soudem přiznaného zadostiučinění odpovídala výší přiznaného zadostiučinění v případech, které se v podstatných znacích (poměřováno s ohledem na zmíněná kritéria) shodují. Jinými slovy, výše přiznaného zadostiučinění by se neměla bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném. Významnější odchylka je možná pouze tehdy, pokud bude soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2813/2011, a ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. 30 Cdo 1747/2014).
10. Skutková zjištění o průběhu trestního stíhání nebyla mezi účastníky sporná. Za podstatné odvolací soud považuje, že

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Martincová.

- dne 17. 7. 2014 žalobce převzal usnesení o zahájení trestního stíhání pro zvlášť závažný zločin týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 odst. 1, odst. 3 písm. h) tr. zákoníku, kterého se měl dopustit tím, že ve společné domácnosti, kterou obýval s poškozenou (svou matkou) V. H., že od přesně nezjištěné doby, pravděpodobně od podzimu 2013, nejpozději však od prosince 2013 až do 9. 1. 2014, úmyslně týral svou matku tím, že ač s ní žil ve společné domácnosti, znal její zdravotní stav, jako osoba vykonávající povolání praktického lékaře byl schopen jej odborně zhodnotit, přesto jí odpíral pravidelnou účinnou ošetrovatelskou a zdravotní péči, přestože věděl, že poškozená nebyla schopna takového pohybu, který by mohl zajistit její účinnou sebeobsluhu, přičemž tímto jednáním způsobil své matce takové zhoršení zdravotního stavu, které v konečném důsledku vedlo až k její smrti, která nastala xxx, kdy příčinou smrti byl akutní hnisavý zánět plic, který se u poškozené rozvinul jako smrtící komplikace dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, s chronickou infekcí v oblasti pravé paže, proleženinami, výraznou nutriční karencí spojenou s dehydratací a výraznou malhygienou s chorobnými změnami plic a srdce, kdy tato konečná smrtící komplikace nastala právě v důsledku neřešení vážného zdravotního stavu poškozené. Tímto usnesením bylo zahájeno trestní stíhání i proti otci žalobce, a to pro zvlášť závažný zločin týrání svěřené osoby podle § 198 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku;

- dne 30. 3. 2015 byl žalobce upozorněn na změnu právní kvalifikace, kdy jednání popsané v usnesení o zahájení trestního stíhání bude posuzováno jako přečin neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 2 tr. zákoníku;

- dne 24. 4. 2015 byla podána obžaloba;

- dne 10. 8. 2015 vyhlášen rozsudek soudu prvního stupně, kterým byl žalobce shledán vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 8 měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 16 měsíců;

- dne 9. 10. 2015 byla odvolání žalobce i státní zástupkyně odvolacím soudem zamítnuta;

- dne 16. 3. 2016 bylo Nejvyšším soudem odmítnuto dovolání žalobce;

- dne 2. 1. 2017 Ústavní soud tato rozhodnutí zrušil;

- dne 27. 2. 2017 byl vyhlášen rozsudek soudu prvního stupně, kterým byl žalobce zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu. Po skutkové stránce soud prvního stupně uzavřel, že žalobce v rozhodné době bydlel se svými rodiči v bytě v Praze xxx. Ačkoli mu bylo přinejmenším po dobu jednoho měsíce přede dnem xxx známo, že se jeho matka nacházela v tomto bytě ve velmi špatném hygienickém stavu, ale především ve velmi špatném zdravotním stavu, pro který již nebyla schopna sama o sebe pečovat, a přestože také věděl, že potřebnou péči o ni již není schopen obstarat či zajistit jeho otec a zároveň manžel poškozené, také v důsledku čehož poškozená trpěla těžkou podvýživou, dehydratací a dekubity v několika oblastech, defekty v oblasti pravé strany hlavy, chronickou infekcí v oblasti pravé paže v důsledku proniknutí části kovového fixačního hřebu kůží v délce 1,5 cm zevně, neposkytl ani nezajistil poskytnutí odborné lékařské pomoci poškozené v této době, ačkoli to její zdravotní stav vyžadoval a ačkoli by mu taková povinnost jako lékaři bývala mohla vyplývat ze zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. Přesto si ale žalobce nepočínal protiprávně, neboť poškozená odmítala péči z jeho strany, léčit se nechtěla a dávala i jemu najevo, že účinnou lékařskou pomoc a léčbu odmítá. Dne 8. 1. 2014 otec žalobce požádal praktického lékaře o návštěvu poškozené, ten ji uskutečnil dne 9. 1. 2014 a s ohledem na shora popsaný velmi špatný zdravotní stav poškozené okamžitě přivolal rychlou záchrannou službu, kterou byla poškozená převezena do nemocnice, kde byla hospitalizována až

do xxx, kdy zemřela v důsledku akutního hnisavého zánětu plic, který se u ní rozvinul jako smrtící komplikace dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s chronickou infekcí v oblasti pravé paže, proleženinami, výraznou nutriční karencí spojenou s dehydratací a výraznou malhygienou s chorobnými změnami plic a srdce, kdy tato konečná smrtící komplikace nastala právě v důsledku neřešení vážného zdravotního stavu poškozené;

- dne 21. 3. 2017 podala státní zástupkyně proti tomuto rozsudku odvolání, které dne 27. 4. 2017 vzala zpět, a dne 28. 4. 2017 vzal předseda senátu odvolacího soudu zpětvzetí odvolání na vědomí.

11. Odvolací soud se neztotožnil se skutkovými závěry soudu prvního stupně o dopadech trestního stíhání do osobnostní sféry žalobce, proto zopakoval výslech žalobce i výslech svědka MUDr. P. Š., z nichž soud prvního stupně při hodnocení těchto dopadů vycházel (§ 213 odst. 2 o. s. ř.).
12. Žalobce před odvolacím soudem zopakoval, že jakmile začalo trestní stíhání a obdržel obálku s červeným pruhem s tím, že mu hrozí 13 let vězení, byl úplně vyřízený a postupně jeho nervozita stoupala. Pracoval v pracovním poměru v ordinaci MUDr. Š., musel pořád něco vyřizovat, ať už telefonicky, nebo se omluvil, že si potřebuje někam odběhnout apod. Je jedináček, chodil svou maminku navštěvovat do nemocnice. V ordinaci prováděli závodní prohlídky, on pravidelně nosil nadřízenému (dokumentaci) ne jednoho z deseti, ale pěti, šesti z deseti pacientů ke schválení. I to pravděpodobně nevedlo k efektivitě práce, takže se nakonec dohodli na ukončení pracovního poměru, nadřízený ho nepřemlouval. V okamžiku, kdy začala medializace, a objevil se na internetu, což ho překvapilo, protože není známá osoba, lidé v čekárně si říkali, zda to četli o panu doktorovi, a bylo to nepříjemné. Nadřízeného se ptali, jestli ví, koho zaměstnává, a co to má za doktora. MUDr. Š. v minulé výpovědi říkal, že jeho ordinaci to nepoškodilo, pacienti se neodhlásili, ale někteří k němu nechťeli, někteří si myslí dosud, že zničil člověka. I v médiích se mu omluvili, chtěli mu dát nějaké peníze, ale odmítl. Pracovní poměr skončil dohodou, ale cítil, že není výkonný a že by možná následoval nucený odchod. V podstatě byl přes tři a půl roku bez práce, a to proto, že se vůbec necítil na to kdekoli pracovat, když ho pak někde zaměstnali, řekli, že je skvělý, ale po půl roce se s ním rozloučili, nebo se o něm dočetli, nebo se to nelíbilo pacientům, bylo to velice dehonestující. Na úřadu práce byl veden, ale neví přesně jak dlouho, minimálně tři čtvrtě roku, pak zkoušel hledat zaměstnání, a to na dohodu o provedení práce či dohodu o pracovní činnosti, protože byl schopen pracovat maximálně jeden den v týdnu a nevěřil si. Začaly mu zdravotní problémy, byl zvýšeně xxx, vyhledal xxx, byli přesvědčeni, že je to v důsledku traumatizace, v důsledku poststresového fenoménu. Začal chodit k MUDr. H. a ten zmínil, že jeho dlouhodobý posttraumatický stav vychází z trestního stíhání. Legálně byl viny zproštěn, ale psychologické stránky se člověk nikdy nezbaví. Lékaři mu nezjistili organickou patologickou poruchu, šlo tedy vysloveně o psychogenní záležitost. Následně od předloňského roku se léčí na xxx xxx, specialisté mu řekli, že stres a dlouhodobé deprivací stavy vedou k těmto poruchám. Zdůraznil, že jeho tatínek zemřel po necelém roce a nedožil se ani zproštění viny z úmyslného trestného činu, rozvinula se u něj Alzheimerova choroba, psychiatři mu říkali, že takto rychlý rozvoj choroby je vzácný a že se čím dál tím více přikládá stresové záležitosti. Traumatizující bylo i to, že proti zprošťujícímu rozsudku podala státní zástupkyně odvolání a teprve Městské státní zastupitelství vzalo toto odvolání zpět, takže bylo vidět, že šlo jen o snahu ho trápit. V průběhu trestního stíhání navázal vztah se současnou partnerkou, teď je ženatý, má dvě děti, první se narodilo v době, kdy trestní stíhání končilo.
13. Svědek MUDr. P. Š., který byl nadřízeným žalobce, před odvolacím soudem vypověděl, že o trestním stíhání ho informoval sám žalobce. Popsal, že žalobce měl pracovní určité problémy, které pravděpodobně mohly souviset s tou situací, občas se v čekárně čekalo příliš dlouho. Když pracuje, většinou si zve pacienty jednoho po druhém vyvolávacím systémem, někdy si dodělává mezi pacienty nějakou práci, takže je tam určitá prodleva, ale prodlevy, které občas nastávaly u žalobce,

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Martincová.

byly delší než normálně a některým pacientům se nelíbilo, že čekali poměrně dlouho. Nevzpomněl si, že by se někdy nestalo, že by si některý pacient stěžoval či upozorňoval na trestní stíhání žalobce. Nevzpomněl si také, kdo inicioval dohodu o skončení pracovního poměru.

14. Po zopakování těchto důkazů dospěl odvolací soud k závěru, že žalobce jimi dopady do rodinného a pracovního života v tvrzené intenzitě neprokázal, a jiné důkazy k prokázání takových dopadů pak žalobce přes poučení soudu neoznačil.
15. Ve své účastnické výpovědi žalobce dopady do rodinného života nijak blíže nepopsal. K rodinnému životu pouze uvedl, že v průběhu trestního stíhání navázal vztah se současnou partnerkou, teď je ženatý, má dvě děti, první se narodilo v době, kdy trestní stíhání končilo. V čem konkrétně ale měly spočívat zásahy trestního stíhání do jeho rodinného života, neobjasnil. V této souvislosti nelze odhlédnout od jeho tvrzení, které je obsahem doplnění a odůvodnění stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání (na č. l. 27 tr. spisu), podle něhož si byl vědom toho, že byl na rodiče fixován, že setrval v bydlišti svých rodičů a nezaložil svou vlastní rodinu, že proti vůli rodičů nebyl schopen prosadit svůj záměr se přestěhovat do druhého jím vlastněného bytu, ani efektivně zasáhnout a změnit způsobu péče o matku. Svoji situaci snášel jako svůj trpný úděl, jeho řešením pak bylo, že se v bydlišti rodičů zdržoval co nejméně, i svůj volný čas raději trávil ve svém pracovišti. I v rámci svého výslechu před policejním orgánem dne 14. 8. 2014 (na č. l. 102 tr. spisu) připustil, že míval úzkostné stavy, které byly zapříčiněny autoritativními rodiči, že neměl odvalu se autoritě rodičů postavit.
16. Dopady do pracovního života žalobce v žalobě netvrdil, vyjádřil se k nim ve své účastnické výpovědi, nicméně jeho nadřízený, svědek MUDr. P. Š., jeho výpověď ve všech bodech nepotvrdil. Předně žalobce uvedl, že když pracoval v ordinaci MUDr. Š., musel pořád něco vyřizovat, o co konkrétně šlo, ale nespecifikoval. Zmínil toliko návštěvy své matky v nemocnici, k nimž ale mohlo dojít nejpozději v 1/2014 a které nelze dávat do souvislosti s trestním stíháním zahájeným v 7/2014. Z trestního spisu lze toliko vyčíst, že v průběhu trestního stíhání byl žalobce policejním orgánem vyslechnut, podrobil se znaleckému vyšetření, účastnil se dvou hlavních líčení a jednoho veřejného zasedání, tedy nevelkého počtu úkonů. Na vyšetřovacích úkonech jeho účast nebyla připuštěna, neboť se jich účastnil jeho obhájce (srov. č. l. 82 tr. spisu). Jaké záležitosti související s trestním stíháním zařizoval, tak nelze dovodit ani z obsahu trestního spisu. Žalobce ve své výpovědi připustil, že jeho pracovní výkonnost poklesla a že to bylo důvodem, proč se s MUDr. Š. dohodl na ukončení pracovního poměru. MUDr. Š., ale již nepotvrdil jeho výpověď v tom, že by některý z pacientů odmítl jít k žalobci na vyšetření.
17. Odvolací soud nesouhlasí s žalobcem v tom, že by měl vycházet z výpovědi MUDr. Š. učiněné na jednání soudu prvního stupně 22. 1. 2020, neboť ji na rozdíl od žalobce nepovažuje za věrohodnější. Na jednu stranu totiž svědek vypověděl, že přesně neví, z čeho byl žalobce obviněn, a neznal průběh trestního stíhání, uvedl, že nemá poznatky o tom, že by o trestní stíhání žalobce věděli kolegové či pacienti, na druhou stranu připustil, že takové poznatky má „zprostředkovaně přes internet“ a že ze strany pacientů nebo kolegů „byla upozornění negativního charakteru“, jakou formu tato upozornění měla mít, ale svědek blíže nerozvedl. Právě i s ohledem na tuto neurčitost a nekonkrétnost, přistoupil odvolací soud k zopakování tohoto důkazu, svědek si ale na zmíněná upozornění nevzpomněl, takže v tomto ohledu zůstala jeho výpověď nejasná.
18. Poukazuje-li žalobce na psychické problémy, v průběhu trestního stíhání odbornou pomoc nevyhledal. Ze zpráv ordinace Mgr. K. V. a MUDr. M. V. ze dne 7. 9. 2017 a 5. 9. 2019 vyplývá, že v evidenci jejich ordinace je od 6/17, čili na psychoterapii začal docházet cca 2 měsíce po skončení trestního stíhání. Podle jejich závěrů u žalobce jde o poruchu přizpůsobení, reakci na zátěžové situace (F432). Žalobce předložil i zprávu MUDr. R. H., CSc. ze dne 7. 12. 2020, který u žalobce

diagnostikoval posttraumatickou stresovou poruchu (F431). Činí-li ovšem jmenovaní závěry o tom, že stav žalobce je vyvolán „vleklým soudním řízením a nezákonným rozsudkem (posléze zrušeným)“, není zřejmé, jak k tomuto závěru dospěli, zda přitom zvažovali všechny faktory, které mohly psychický stav žalobce ovlivnit, a zejména zda při formulaci tohoto závěru vycházeli i z jiných metod, než jen z pohovoru s žalobcem.

19. Žalobce také tvrdil, že byl přes tři a půl roku bez práce, protože se vůbec necítil na to kdekoli pracovat, ale ani v tomto případě odbornou pomoc nevyhledal. Z předložených zpráv ordinace Mgr. K. V. a MUDr. M. V. a MUDr. R. H., CSc. se sice podává, že u žalobce došlo vlivem zhoršeného psychického stavu k poklesu pracovního výkonu, tyto zprávy ale nejsou sto nahradit odborné posouzení lékařem OSSZ, který by jako jediný mohl stanovit, zda pracovní schopnost žalobce poklesla do té míry, že (po tak dlouhou dobu po skončení trestního stíhání) nebyl schopen vykonávat zaměstnání v pracovním poměru na plný úvazek.
20. Na základě předložených zpráv tak lze dovodit, že trestní stíhání přispělo ke zhoršení psychického stavu žalobce, ale nelze mít za prokázané, že šlo o příčinu jedinou a určující, ani že (v konečném důsledku) vedlo k dlouhodobé nezaměstnanosti žalobce.
21. Z výpovědi žalobce je rovněž zřejmé, že zásahy trestního stíhání do svého života žalobce spojuje především s medializací případu a s tím souvisejícími diskusemi čtenářů na internetu, případně i pacientů v čekárně ordinace. Otázku medializace trestního stíhání ale soud prvního stupně posoudil v souladu s konstantní judikaturou, která je založena na tom, že státu nelze přičítat k tíži, že princip presumpce nevinny byl narušen sdělovacími prostředky, či dokonce že jimi byl narušen ve značné míře. Zde totiž dochází k přetržení příčinné souvislosti mezi vedením trestního stíhání a skutečností, která újmou zakládá či zvyšuje. Jinými slovy stát nemůže nést odpovědnost za (nepřípustné) závěry, jež sdělovací prostředky vyvodí z veřejně dostupných zdrojů a prohlášení, jež odpovídají požadavkům zákona (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 8. 2019, sp. zn. 30 Cdo 1141/2018, a v něm citovanou judikaturu). V projednávané věci nebyl zjištěn excesivní způsob jednání orgánů činných v trestním řízení, proto medializaci trestního stíhání nelze považovat za faktor, který zvyšuje nemajetkovou újmu.
22. Nadto v této souvislosti nelze přehlédnout, že žalobce před odvolacím soudem vypověděl, že se mu v médiích omluvili a nabízeli mu finanční odškodnění, které odmítl. V takovém případě ale není logické, že takové odškodnění požaduje po státu, který za uvedené následky neodpovídá.
23. Na základě výše uvedených skutečností odvolací soud uzavřel, že trestní stíhání žalobce trvalo od 7/2014 do 4/2017, tedy cca 2 roky a 7 měsíců. Takto stanovená délka trestního není zanedbatelná, na druhou stranu ji ale nelze hodnotit jako natolik dlouhou, že by podstatně zvyšovala intenzitu nemajetkové újmy. Do 3/2015, tedy cca po dobu 8 měsíců, byl žalobce stíhán pro zvlášť závažný zločin, za který zákon umožňuje uložení trestu odnětí svobody na pět až dvanáct let, po změně právní kvalifikace byl stíhán pro přečin, za který zákon umožňuje uložení trestu odnětí svobody až na tři léta nebo zákazu činnosti. Ohrožení vysokou sazbou trestu odnětí svobody na počátku trestního stíhání újmou žalobce nepochybně zvyšovalo, naproti tomu po změně právní kvalifikace mu již nepodmíněný trest odnětí svobody reálně nehrozil, o čemž svědčí i závěrečná řeč státního zástupce. Újmou žalobce nepochybně zvyšovala i skutečnost, že v 10/2015 byl pravomocně shledán vinným, a že jeho argumentaci vyslyšel až ústavní soud v 1/2017, tedy cca po 1 roce a 2 měsících. Trestní stíhání bylo jednou z příčin zhoršení psychického stavu žalobce, na druhou stranu žalobce neprokázal, zda a jakým způsobem ovlivnilo jeho rodinný a pracovní život.
24. Protože odvolací soud hodnotil odlišně kritéria rozhodná pro formu a výši zadostiučinění, neztotožnil se ani s výběrem případů, s nimiž soud prvního stupně porovnával projednávanou věc.

- 25.Soud prvního stupně projednávanou věc srovnával s případem vedeným u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 14 C 159/2016, v němž bylo proti poškozené zahájeno trestní stíhání pro trestný čin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, kterého se měla dopustit při výkonu svého povolání dětské lékařky. Poškozené bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 100 000 Kč.
- 26.Dále soud prvního stupně projednávanou věc srovnával s případem vedeným u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 26 C 37/2015, v němž bylo proti poškozenému zahájeno trestní stíhání pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, kterého se měl dopustit při výkonu svého povolání posudkového lékaře. Trestní stíhání poškodilo jeho občanskou čest, negativně ovlivnilo výkon jeho profese. Poškozenému bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 400 000 Kč.
- 27.Dále soud prvního stupně projednávanou věc srovnával s případem vedeným u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 26 C 172/2017, v němž bylo proti poškozené zahájeno trestní stíhání pro trestný čin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, odst. 2 tr. zákoníku, kterého se měla dopustit při výkonu svého povolání porodní asistentky. Trestní stíhání negativně ovlivnilo výkon její profese. Poškozené bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 500 000 Kč.
- 28.Srovnání projednávané věci s uvedenými případy nepovažuje odvolací soud za vhodné, neboť ve všech třech případech byli poškození stíháni pro trestné činy, jichž se měli dopustit při výkonu svého povolání. Projednávaná věc však s výkonem povolání žalobce nesouvisela, skutečnost, že žalobce je lékařem, znamenala naplnění kvalifikované skutkové podstaty. Nadto se uvedené případy neshodují ani v povaze trestní věci. Trestný čin usmrcení z nedbalosti patří mezi trestné činy proti životu a s jako takovým je nepochybně spojeno vyšší společenské odsouzení než s trestným činem neposkytnutí pomoci, který patří mezi trestné činy ohrožující život nebo zdraví, o čemž ostatně svědčí i rozdílné výše trestních sazeb. Trestný čin podvodu je pak trestným činem majetkovým, tj. zcela jiného charakteru. Odlišný je i rozsah a intenzita dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozených, neboť ve srovnávaných případech mělo trestní stíhání negativní vliv na výkon jejich profese, v projednávané věci žalobce takové dopady neprokázal, naproti tomu prokázal negativní dopad na jeho psychický stav, což u ostatních poškozených absentuje. Následky způsobené trestním stíháním tak nejsou srovnatelné.
- 29.Žalobce jiné srovnatelné případy neoznačil.
- 30.Žalovaná poukázala na 7 případů vedených u Obvodního soudu pro Prahu 2:
- 31.Za prvé, sp. zn. 17 C 57/2014, v němž bylo proti poškozenému zahájeno trestní stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví, kterého se měl dopustit při výkonu svého povolání lékaře. Trestní stíhání negativně ovlivnilo soukromý i pracovní život poškozeného. Poškozenému bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 142 600 Kč.
- 32.Za druhé, sp. zn. 15 C 280/2014, v němž bylo proti poškozené zahájeno trestní stíhání, kterého se měl dopustit při výkonu svého povolání policistky. Trestní stíhání negativně ovlivnilo osobní i pracovní život poškozené. Poškozené bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 35 000 Kč.
- 33.Za třetí, sp. zn. 22 C 130/2010, v němž bylo proti poškozenému zahájeno trestní stíhání pro trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele, kterého se měl dopustit při výkonu svého povolání. Trestní stíhání negativně ovlivnilo čest a dobrou pověst i pracovní život poškozeného. Poškozenému bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 50 000 Kč.

34. Za čtvrté, sp. zn. 23 C 196/2012, v němž bylo proti poškozenému zahájeno trestní stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví, kterého se měl dopustit při výkonu svého povolání řidiče. Poškozenému bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 50 000 Kč.
35. Za páté, sp. zn. 10 C 92/2012, v němž bylo proti poškozenému zahájeno trestní stíhání pro trestný čin ublížení na zdraví a výtržnictví, kterého se měl dopustit při výkonu svého povolání městského policisty. Trestní stíhání negativně ovlivnilo rodinný i pracovní život poškozeného. Poškozenému bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 20 000 Kč.
36. Za šesté, sp. zn. 20 C 44/2014, v němž bylo proti poškozenému zahájeno trestní stíhání pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby, kterého se měl dopustit při výkonu svého povolání policisty. Poškozenému bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 60 000 Kč.
37. Za sedmé, sp. zn. 17 C 189/2010, v němž bylo proti poškozené zahájeno trestní stíhání pro trestný čin zneužití pravomoci veřejného činitele, kterého se měl dopustit při výkonu svého povolání policistky. Trestní stíhání negativně ovlivnilo pověst poškozené. Poškozené bylo přiznáno zadostiučinění ve výši 50 000 Kč.
38. Ani případy označené žalovanou nepovažuje odvolací soud za vhodné ke srovnání, a to v zásadě ze stejných důvodů jako u případů použitých soudem prvního stupně. I zde byli poškození stíháni pro trestné činy, jichž se měli dopustit při výkonu svého povolání, odlišná je i povaha trestních věcí a rozsah a intenzita dopadů trestního stíhání do osobnostní sféry poškozených.
39. Odvolacímu soudu se nepodařilo nalézt takový případ, který by se v podstatných znacích blížil projednávané věci. Rozhodnutí soudů prvního stupně ani odvolacích soudů nepatří mezi prameny práva a z databáze zveřejněné Ministerstvem spravedlnosti na webové stránce <https://www.justice.cz/web/msp/odskodnovani2?clanek=penezni-zadostiucineni-za-ujmu-zpusobenou-trestnim-stihanim>, na kterou ve své judikatuře odkazuje Nejvyšší soud, lze toliko vyčíst, že poskytované odškodnění se v případě trestných činů proti zdraví pohybuje v rozmezí částek 10 000 Kč až 142 600 Kč (162 Kč až 4 166 Kč za měsíc trestního stíhání). Jelikož v ní ale nejsou uvedeny nosné důvody jednotlivých rozhodnutí, nelze zjistit, proč se v tom kterém případě soudy přiklonily k nižší či vyšší částce z takto širokého rozpětí. Vodítka pro určení přijatelné částky odškodnění za zásahy do jednotlivých sfér života poškozeného (s přihlédnutím k poměrům České republiky) neposkytuje ani judikatura Nejvyššího soudu.
40. Odvolací soud vycházel rovněž z východisek vyjádřených v nálezkové judikatuře Ústavního soudu. Podle nich jsou soudy povinny při stanovení formy a výše zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání vždy pečlivě zvažovat veškeré (mnohdy jedinečné) okolnosti případu. Obzvláště důsledně musí zohlednit všechny nepříznivé následky způsobené nezákonným trestním řízením, dotýkající se zejména osobní integrity stěžovatele, včetně jeho rodinného a pracovního života a jeho finanční sféry. Platí tedy, že soudy musí posuzovat podobné případy důsledně a individualizovaně, na základě řádně zjištěného skutkového stavu tak, aby rozsah odškodnění zásadně co nejvíce odpovídal způsobené újmě, a nikoliv hodnotit jednotlivé články řetězu jen a pouze z formálního hlediska, aniž by se přihlédlo k materiální podstatě věci. Nemohou postupovat paušálně a mechanicky bez přihlédnutí k okolnostem konkrétního případu a zájmům konkrétní posuzované osoby, nebo odkazovat na nepoužitelné statistické údaje. Výše přiznané peněžité náhrady přitom nesmí být symbolická, ale musí vždy naplnit požadavky plynoucí z čl. 36 odst. 3 Listiny a principu demokratického právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy (srov. nálezy ze dne 21. 6. 2021, sp. zn. II. ÚS 417/21, či ze dne 14. 1. 2021, sp. zn. I. ÚS 4293/18).

41. Odvolací soud vzal také v úvahu, že podle § 31a odst. 2 OdpŠk při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění je nutno přihlédnout i k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Jak uvedl, Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 21. 8. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2256/2011, bude-li zjištěno, že se poškozený dopustil jednání, pro které byl následně trestně stíhán, nepovede to sice k závěru o tom, že si trestní stíhání zavínil a tím pádem k absenci odpovědnosti státu za poškozenému trestním stíháním vzniklou újmu, ale půjde o důležitou okolnost pro stanovení formy a případně výše odškodnění nemajetkové újmy podle § 31a odst. 2 Odpšk.
42. Odvolací soud proto vyšel z následujících úvah.
43. Trestní stíhání žalobce skončilo zproštěním obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu. Ze zprošťujícího rozsudku přitom vyplývá, že žalobce si sice nepočíнал protiprávně, avšak jednání, pro které byl stíhán, se dopustil. Podle skutkových závěrů trestního soudu žalobce v rozhodné době bydlel se svými rodiči v bytě v Praze xxx a ačkoli mu bylo přinejmenším po dobu jednoho měsíce přede dnem xxx známo, že se jeho matka nacházela v tomto bytě ve velmi špatném hygienickém stavu, ale především ve velmi špatném zdravotním stavu, pro který již nebyla schopna sama o sebe pečovat, a přestože také věděl, že potřebnou péči o ni již není schopen obstarat či zajistit jeho otec a zároveň manžel poškozené, také v důsledku čehož poškozená trpěla těžkou podvýživou, dehydratací a dekubity v několika oblastech, defekty v oblasti pravé strany hlavy, chronickou infekcí v oblasti pravé paže v důsledku proniknutí části kovového fixačního hřebu kůží v délce 1,5 cm zevně, neposkytl ani nezajistil poskytnutí odborné lékařské pomoci poškozené v této době, ačkoli to její zdravotní stav vyžadoval a ačkoli by mu taková povinnost jako lékaři bývala mohla vyplývat ze zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách. I když popsání jednání nenaplnilo znaky trestného činu, nelze odhlédnout od jeho charakteru. Obecně situace, kdy potomek nezajistí svému rodiči potřebnou pomoc v nemoci, není v souladu se společensky uznávanými hodnotami, a podle názoru odvolacího soudu tak jde o důležitou okolnost, která by mohla odůvodnit zadostiučinění toliko ve formě konstatování porušení práva či omluvy.
44. Na druhou stranu ale odvolací soud musel zohlednit, že žalobce byl více než dva roky stíhán pro skutek, který (od počátku) vůbec nebyl trestným činem, a zproštění obžaloby tak nebylo důsledkem „důkazní nouze“, ale selháním verifikační (filtrační) funkce přípravného řízení (srov. nález Ústavního soudu ze dne 17. 8. 2021, sp. zn. III. ÚS 3271/20). Za podstatnou okolnost odvolací soud považuje i to, že žalobce byl pravomocně odsouzen, což nepochybně vedlo ke zvýšení jeho újmy, jakož i to, že trestní stíhání negativně ovlivnilo jeho psychický stav. I když žalobce neprokázal tvrzené dopady do rodinného a pracovního života, nelze újmu, kterou vytrpěl, považovat za zcela zanedbatelnou. Z tohoto důvodu odvolací soud dospěl k závěru, že konstatování porušení práva či omluva v tomto případě nejsou dostačující a že žalobci by se mělo dostat zadostiučinění v penězích.
45. Nemá-li být výše přiznané peněžité náhrady symbolická, měla by být vyšší než dolní hranice poskytovaného odškodnění v případě trestných činů proti zdraví, tj. než 10 000 Kč (srov. odst. 39). Současně ale, protože žalobce neprokázal jiné dopady než na svůj psychický stav, není důvodu, aby dosahovala několika set tisíc korun, jak požadoval žalobce, neboť taková výše odškodnění je přiznávána těm poškozeným, kteří prokáží nepříznivé následky způsobené nezákonným trestním stíháním v širším rozsahu a vyšší intenzitě. Protože nebylo možné postupovat podle jiného případu náhrady nemajetkové újmy, odvolací soud se přiklonil k tomu, že podle výše citovaného rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1747/2014 je možné vyjít z průměrné hrubé měsíční mzdy jakožto z jednoho z ukazatelů, který vypovídá o ekonomické realitě České republiky. Ta v roce 2014, v němž bylo vydáno nezákonné rozhodnutí, činila cca 25 700 Kč. S přihlédnutím k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo (srov. odst. 43.), odvolací soud shledal, že částkou, která odpovídá způsobené újmě, je částka přibližně ve výši dvojnásobku průměrné hrubé

měsíční mzdy, tj. 50 000 Kč. Taková částka nemůže být považována za symbolickou, ale také nemůže (a ani není jejím účelem) suplovat případné další nemajetkové újmy či ztížení společenského uplatnění v případě škody na zdraví (srov. § 2958 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

46. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku I. potvrdil v rozsahu, v němž byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobci 50 000 Kč spolu s úrokem z prodlení, ve zbývajícím rozsahu jej změnil tak, že žalobu zamítl (§ 219, § 220 o. s. ř.).

47. O náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů odvolací soud rozhodl podle ustanovení § 224 odst. 1, 2 a § 142 odst. 3 o. s. ř.

48. Náklady řízení dosáhly výše 71 198 Kč a tvoří je:

- soudní poplatek za žalobu ve výši 2 000 Kč,

- odměna právního zástupce za 15 úkonů právní služby po 3 100 Kč (§ 9 odst. 4 písm. a/ vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif):

převzetí a příprava právního zastoupení, sepis žaloby, sepis repliky ke stanovisku žalované z 6. 3. 2019, účast na jednání soudu prvního stupně dne 2. 10. 2019, 14. 11. 2019, 22. 1. 2020, sepis závěrečného návrhu z 13. 2. 2020, sepis odvolání z 14. 4. 2020, sepis vyjádření k odvolání žalované z 12. 5. 2020, účast na jednání soudu prvního stupně dne 18. 2. 2021, sepis závěrečného návrhu z 19. 3. 2021, sepis odvolání z 25. 5. 2021, sepis vyjádření k odvolání žalované z 7. 6. 2021, účast na jednání odvolacího soudu dne 8. 12. 2021 a 9. 2. 2022,

- 15 paušálních náhrad hotových výdajů připadající na tyto úkony právní služby po 300 Kč ve výši 4 500 Kč (§ 13 advokátního tarifu),

- cestovné za dvě cesty z Brna do Prahy a zpět v délce 414 km dne 8. 12. 2021 a dne 9. 2. 2022, osobním automobilem s kombinovanou spotřebou 6,4 l benzínu Natural 95/100 km ve výši požadované žalobcem 5 068 Kč (která je nižší než podle vyhl. č. 375/2021 Sb. a č. 511/2021 Sb.),

- náhrada za promeškaný čas za 20 započatých půlhodin po 100 Kč ve výši 2 000 Kč (§ 14 advokátního tarifu),

- 21 % DPH z odměn a náhrad ve výši 11 130 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu prvního stupně, a to za podmínek uvedených v § 237 o. s. ř.

Praha 9. únor 2022

JUDr. Ladislava Mentbergerová v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Radka Martincová.

